

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ദ്വാവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ദ്വാവിംശഃ സർഗഃ ||

ലക്ഷ്മണം പ്രബോധയതാ ശ്രീരാമേണ സ്വീയേ വനവാസേ ദൈവമേവ
കാരണമിതി

പ്രതിപാദനമഭിഷേകസാമഗ്രീമപസാരയിതുമാദേശദാനം ച

അഥ തം വ്യഥയാ ദീനം
സവിശേഷമമർഷിതം |
സരോഷമിവ നാഗേന്ദ്രം
രോഷവിസ്ഫാരിതേഷണം || 2.22.1 ||

ആസാദ്യ രാമഃ സൗമിത്രിം
സുഹൃദം ഭ്രാതരം പ്രിയം |
ഉവാചേദം സ ധൈർയേണ
ധാരയൻ സത്ത്വമാത്മവാൻ || 2.22.2 ||

നിഗൃഹ്യ രോഷം ശോകം ച
ധൈർയമാശ്രിത്യ കേവലം |
അവമാനം നിരസ്യേനം
ഗൃഹീത്വാ ഹർഷമുത്തമം || 2.22.3 ||

ഉപക്ലൃപ്തം യദൈതൻമേ
അഭിഷേകാർഥമുത്തമം |

സർവം നിവർതയ ക്ഷിപ്രം
കുരു കാർയം നിരവ്യയം || 2.22.4 ||

സൗമിത്രേ യോദിഷേകാർഥേ
മമ സംഭാരസംഭ്രമഃ |
അഭിഷേകനിവൃത്ത്യർഥേ
സോസ്തു സംഭാരസംഭ്രമഃ || 2.22.5 ||

യസ്യ മദഭിഷേകാർഥേ
മാനസം പരിതപ്യതേ |
മാതാ നഃ സാ യഥാ ന സ്യാത്
സവിശങ്കാ തഥാ കുരു || 2.22.6 ||

തസ്യഃ ശങ്കാമയം ദുഃഖം
മുഹൂർത്തമപി നോത്സഹേ |
മനസി പ്രതിസഞ്ചാതം
സൗമിത്രേഹമുപേക്ഷിതും || 2.22.7 ||

ന ബുദ്ധിപൂർവം നാബുദ്ധം
സ്മരാമീഹ കദാചന |
മാത്യുണാം വാ പിതൂർവാഹം
കൃതമൽപം ച വിപ്രിയം || 2.22.8 ||

സത്യഃ സത്യാഭിസന്ധശ്ച
നിത്യം സത്യപരാക്രമഃ |
പരലോകഭയാദ് ഭീതോ
നിർഭയോസ്തു പിതാ മമ || 2.22.9 ||

തസ്യാപി ഹി ഭവേദന്തിൻ
കർമ്മൺയപ്രതിസംഹൃതേ |

സത്യം നേതി മനസ്താപ -
സ്തസ്യ താപസ്തപേച്ച മാം || 2.22.10 ||

അഭിഷേകവിധാനം തു
തസ്താത് സംഹൃത്യ ലക്ഷ്മണ |
അൻവഗേവാഹമിച്ഛാമി
വനം ഗന്തുമിതഃ പുരഃ || 2.22.11 ||

മമ പ്രവ്രാജനാദദ്യ
കൃതകൃത്യാ നൃപാത്മജാ |
സുതം ഭരതമവ്യഗ്ര -
മഭിഷേചയതാം തതഃ || 2.22.12 ||

മയി ചീരാജിനധരേ
ജടാമണ്ഡലധാരിണി |
ഗത്യേരൺയം ച കൈകേയ്യാ
ഭവിഷ്യതി മനഃ സുഖം || 2.22.13 ||

ബുദ്ധിഃ പ്രണീതാ യേനേയം
മനശ്ച സുസമാഹിതം |
തം നു നാർഹാമി സക്ലേഷ്ടും
പ്രവ്രജിഷ്യാമി മാ ചിരം || 2.22.14 ||

കൃതാന്ത ഏവ സൗമിത്രേ
ഭൃഷ്ടവ്യോ മത്പ്രവാസനേ |
രാജ്യസ്യ ച വിതീർണസ്യ
പുനരേവ നിവർതനേ || 2.22.15 ||

കൈകേയ്യാഃ പ്രതിപത്തിർഹി
കഥം സ്യാൻമമ വേദനേ |

യദി തസ്യ ന ഭാവോഽയം
കൃതാന്തവിഹിതോ ഭവേത് || 2.22.16 ||

ജാനാസി ഹി യഥാ സൗമ്യ
ന മാത്യഷു മമാന്തരം |
ഭൃതപൂർവം വിശേഷോ വാ
തസ്യ മയി സുത്യേപി വാ || 2.22.17 ||

സോഽഭിഷേകനിവൃത്ത്യർമൈഃ
പ്രവാസാർമൈശ്ച ദൂർവചൈഃ |
ഉഗ്രൈർവാക്യൈരഹം തസ്യ
നാൻയദ് ദൈവാത് സമർഥയേ || 2.22.18 ||

കഥം പ്രകൃതിസമ്പന്നാ
രാജപുത്രീ തഥാഗുണാ |
ബ്രൂയാത് സാ പ്രാകൃതേവ സ്ത്രീ
മത്പീഡ്യം ഭർത്യസന്നിധൗ || 2.22.19 ||

യദചിന്ത്യം തു തദ് ദൈവം
ഭൃതേഷ്വപി ന ഹൻയതേ |
വ്യക്തം മയി ച തസ്യാം ച
പതിതോ ഹി വിപർയയഃ || 2.22.20 ||

കശ്ച ദൈവേന സൗമിത്രേ
യോദ്ധുമുത്സഹതേ പുമാൻ |
യസ്യ നു ഗ്രഹണം കിഞ്ചിത്
കർമണോഽന്യന്ന ദൃശ്യതേ || 2.22.21 ||

സുഖദുഃഖേ ഭയക്രാധൗ
ലാഭാലാഭൗ ഭവാഭവൗ |

യസ്യ കിഞ്ചിത് തമാഭൂതം
നനു ദൈവസ്യ കർമ തത് || 2.22.22 ||

ഋഷയോപ്യുഗ്രതപസോ
ദൈവേനാഭിപ്രചോദിതാഃ |
ഉത്സൃജ്യ നിയമാംസ്തീവ്രാൻ
ഭൃശ്യന്തേ കാമമന്യുഭിഃ || 2.22.23 ||

അസങ്കൽപിതമേവേഹ
യദകസ്മാത് പ്രവർതതേ |
നിവർത്യാരബ്ധമാരംഭൈ -
ർനനു ദൈവസ്യ കർമ തത് || 2.22.24 ||

ഏതയാ തത്ത്വയാ ബുദ്ധ്യാ
സംസ്കൃദ്യാത്മാനമാത്മാനാ |
വ്യാഹത്യേപ്യഭിഷേകേ മേ
പരിതാപോ ന വിദ്യതേ || 2.22.25 ||

തസ്മാദപരിതാപഃ സം -
സ്തൃമപ്യനുവിധായ മാം |
പ്രതിസംഹാരയ ക്ഷിപ്ര -
മാഭിഷേചനികീം ക്രിയാം || 2.22.26 ||

ഏഭിരേവ ഘടൈഃ സർവൈ -
രഭിഷേചനസംഭൃതൈഃ |
മമ ലക്ഷ്മണ താപസ്യേ
വ്രതസ്താനം ഭവിഷ്യതി || 2.22.27 ||

അഥവാ കിം മയൈതേന
രാജ്യഭവ്യമയേന തു |

ഉദ്ധൃതം മേ സ്വയം തോയം
വ്രതാദേശം കരിഷ്യതി || 2.22.28 ||

മാ ച ലക്ഷ്മണ സന്താപം
കാർഷീർലക്ഷ്യാ വിപർയയേ |
രാജ്യം വാ വനവാസോ വാ
വനവാസോ മഹോദയഃ || 2.22.29 ||

ന ലക്ഷ്മണാസ്മിൻ മമ രാജ്യവിഘ്നേ
മാതാ യവീയസ്യഭിശങ്കിതവ്യാ |
ദൈവാഭിപന്നാ ന പിതാ കഥഞ്ചി -
ഇജാനാസി ദൈവം ഹി തമാപ്രഭാവം || 2.22.30 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ ദ്വാവിംശഃ സർഗഃ ||